

Aruanne direktiivi 2014/94/EL käsitleva Eesti riikliku poliitilise raamistiku rakendamise kohta

1. Õiguslikud meetmed

2021 jõustub Eestis määrus, millega seatakse uutele hoonetele (nii kortereramute kui ka muude hoonete) kohustus elektrilaadijate paigaldamiseks olenevalt parkimiskohtade arvust.

Muid õiguslike meetmeid erinevate alternatiivkütuste taristu rajamise toetamiseks Eestis täna ei rakendata, kuna juba on rajatud nii üleriigiline elektrilaadimistaristu kui ka CNG laadimistaristu. Vesiniku laadimistaristu osas on välja käidud erinevaid ideid, aga kuna vesiniku sõidukid alles hakkavad Eesti turule jõudma, siis hetkel pole veel konkreetsete tegudeni jõutud.

2. Riikliku poliitikaraamistiku rakendamist toetavad poliitikameetmed

2019 aasta lõpus kuulutati Eestis välja elektrisõidukite ostutoetuse meede mahus 1,2 miljonit eurot. Maksimaalne toetus ühele elektrisõidukile on 5000 eurot ja tõenäoliselt ei jää see viimaseks omalaadseks meetmeks, sest eelmine 2014 aastal välja kuulutatud elektrisõidukite ostutoetuse meede osutus väga populaarseks ja raha kulutati kiiresti ära.

Eestis on lubatud elektrisõidukitel kasutada bussiradu ning erinevates linnades on ka erinevad soodustused ja kohati tasuta parkimine elektrisõidukitele.

Kliimaeesmärkide täitmise transpordis panustab hiljuti ELis vastu võetud keskkonnasõbralike sõidukite direktiiv. See seab erinevad sihttasemed, milline peab olema avaliku sektori hangitavate sõidukite (mh ühissõidukitena kasutatavate busside) keskkonnasõbralikkus. Kõnealune direktiiv näeb ette, et Eestis hangitavatest bussidest peavad 2025. aastaks 31% ja 2030. aastaks 43% olema keskkonnasõbralikud sõidukid (nt gaasibussid) ning nimetatud osakaalust omakorda 50% peab olema nullemissiooniga. Viimati nimetatut tähendab Eesti kontekstis eelkõige elektribusside suuremat kasutuselevõttu. Ka praegu põhineb Eesti linnades ühistransport paljuski gaasibussidel, järgnevatel aastatel võib prognoosida selle trendi jätkumist ja uue nähtusena elektribusside kasutusele võtmist.

Antud hetkeks on rajatud üleriigiline CNG laadimistaristu ning 2019 aasta lõpuks oli riik sellesse panustanud 2,78 M€. Sama palju panustas taristusse ka erasektor.

VV kabinet on otsustanud aastaks 2028 elektrifitseerida kogu riigi raudtee. Projekteerimistöödega alustatakse käesoleval aastal ning ehitustööd algavad aastal 2022. Prognoositav kogumaksumus on 300 miljonit eurot. Raudtee elektrifitseerimine annab CO₂ säästu, mis on võrreldav kümne protsendiga kogu autotranspordi CO₂ kogusest antud hetkel. Lisaks on valitsus andnud heakskiidu ühistranspordiettevõttele ELRON, mis pakub üleriigilist reisijaveoteenust raudteel, soetada 6 uut elektrirongi ning investeringu prognoositav maksumus on ca 60 miljonit eurot.

Lennundussektor on avatud alternatiivsetel kütustel toimivate masinate kasutusele võtmiseks. Samas tänaste mahtude juures kasutatakse valdavalt biogaasi.

3. Kasutuselevõtu ja tootmise toetusmeetmed

Biometaanile kehtib Eestis aktsiisivabastus, selle tootmiseks ja müümiseks pole aktsiisilao luba vaja ning kütuseaktsiisi ei pea maksma. Lähiajal on Eestis kavas sisse viia toetus põllumajandusmasinate mootorite ümberehitamiseks nõnda, et nad peale diiselkütuse saaksid kasutada ka biometaani.

Kuni aasta 2019 lõpuni toetas riik elektrilaadimistaristu ülalpidamist suurusjärgus 50 000 eurot kuus kui antud hetkeks on taristu erastatud ja toetust enam ei rakendata.

4. Teadusuuringud, tehnoloogiaarendus ja tutvustamistegevus

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Keskkonnainvesteeringute keskusega on viinud läbi biometaani teavitustegevust, mis hõlmab endas:

- a) Biometaani nõukoda - Käib koos kord kvartalis, kus osalevad erinevad biometaaniga seonduvad turuosalised sh tanklaketid, biometaani tootjad, tarbijad, autode müüjad jne.
- b) Reklaamkampania, mis tutvustas kodumaist biometaani ning selle keskkonnasõbralikkust (teles, raadios ja avalikus ruumis).
- c) Biometaani kodulehekülg (biometaan.info) ja selle uuendamine, töös hoidmine. Kodulehel kuvatakse värskem info nt cng tanklate kohta, vastatakse korduma kippuvatele küsimustele, antakse infot sõidukite, toetuste, päritolutunnistuste ja muu sellise kohta. Lisaks saab leheküljel välja arutada oma aastane kütuse sääst kui sõidaksid CNG'ga.
- d) Aktiivne info levitamine ajalehtedes (erinevad artiklid nt äripäevas, autolehes jne).
- e) 1-2 korda aastas korraldatakse seminare / konverentse, et tutvustada turuarengudi antud valdkonnas.

Eelneva kahe aasta jooksul on nendele tegevustele kulutatud 120 000 eurot.

5. Eesmärgid

Tulenevalt järjest hoogustuvast elektrisõidukite, gaasisõidukite kasutamisest, sõiduki mudelite lisandumisest turul ning ostutoetuse meetme avamisest elektrisõidukitele, prognoosime aasta 2020 lõpuks Eesti teedele lisanduvat kuni 1500 uut alternatiivkütuseid kasutavat sõidukit. Arvestades asjaoluga, et hetkel on eesti registris ca 5500 alternatiivkütust kasutavat sõidukit, siis prognoosime 2020. aasta lõpuks alternatiivkütuseid kasutavaid sõidukeid 7000, 2025. aasta lõpuks 14200 ning 2030. aasta lõpuks 25000 sõidukit. Lisaks seab „Clean Vehicles directive“ muuhulgas kohustuse avalikul sektoril aastaks 2030 vahetada välja osaliselt autopark alternatiivkütuseid kasutavate sõidukite vastu ja sellest tulenevalt lisandub lisaks eelnevale aastaks 2030 veel vähemalt 1500 alternatiivkütuseid tarvitavat sõidukit.

2020 aasta lõpuks valmib riiklik transpordi ja liikuvuse arengukava 2021+, millest tulenevalt selguvad uued riiklikud eesmärgid seoses alternatiivkütuste ning nende taristute kasutuselevõttuga.

Tingituna asjaolust, et elektrilaadimistaristu on erastatud ja kõik toimub konkurentsitingimustes, siis tuleneb konkreetne meetodika kiirlaadimispunktide laadimisvõimsuse arvesse võtmiseks arendaja äriplaanist.

6. Alternatiivkütuste taristu areng

Kuna elektrilaadimistaristu erastamisel pandi uuele omanikule kohustused, mis muuhulgas puudutavad nii erinevatele standarditele vastavate laadimisotsikute lisamist kui ka laadimispunktide kaugust, siis areng sõltub uue omaniku äriplaanist. Lisaks on Eestis rajatud ka erasektori poolt elektrisõidukite laadimispunkte ja riigipoolne nägemus pikas plaanis oleks see, et kõik laadimispunktid moodustaksid tervikliku laadimistaristu, mis on kõigile kasutajatele mugavalt kasutatav.

Biogaasi (CNG, CBG) laadimistaristu on terviklikult välja ehitatud ning selle areng toimub vastavalt nõudlusele.